

İslamcılık, İslam'ın kendisi değildir. O, belirli bir tarihin, belirli bir coğrafyanın ve belirli bir güç dengesizliğinin ürünüdür. Batı'nın askeri ve kültürel baskısına karşı üretilen bu siyasi tepkiyi anlamadan Ortadoğu'yu anlamak mümkün değildir.

200+

Yıllık Tarihsel Süreç

3

Farklı Nesil & Dönem

10+

Ülkede Farklı Biçimler

≠

Müslüman ≠ İslamcı

Temel Ayrım

Müslüman

İslam'ın inanç, ibadet ve ahlak boyutunu yaşayan kişi. Siyasi bir motivasyon taşıması şart değildir. Dünya genelinde 1.8 milyar insan bu kimliği taşımaktadır.

İslamcı

İslam'ı bir siyasi ideoloji olarak benimseyen ve bu ideoloji aracılığıyla devlet, toplum ve uluslararası ilişkileri dönüştürmeyi hedefleyen kişi ya da hareket. Siyasal mücadele, bu kimliğin özüdür.

Üç Nesil: İslamcılığın Tarihi

BİRİNCİ NESİL

1800–1920

İspat Dönemi

Batı karşısında İslam'ın üstünlüğünü ispatlama kaygısı. Batı'daki değerlerin aslında İslam'ın özünde var olduğunu savunma. Fikri yayılma için dergiler ve yazılı iletişim araçları.

Afgani (1838-1897) M. Abdülh (1845-1905) Namık Kemal Reşit Rıza

İKİNCİ NESİL

1920–1970

Örgütlenme Dönemi

Siyasi mesajlar ve örgütsel yapılar ön plana çıktı. Seküler milliyetçilik ve yabancı işgale karşı İslami muhalefet. İlk kitlesel İslamcı hareketlerin doğuşu.

Hasan el-Benna (1906-1949) Müslüman Kardeşler (1928) Mehmet Akif Ersoy

ÜÇÜNCÜ NESİL

1970–Günümüz

Radikalleşme & Çeşitlenme

İslami diriliş söylemi güçlendi. Sivil mücadele ile silahlı örgütler yan yana var oldu. İran devrimi tüm dünyada yankı uyandırdı. Arap Baharı yeni imkânlar ve krizler yarattı.

Seyyid Kutup (1906-1966) Humeyni (1902-1989) Hamas (1987) Erbakan (1926-2011)

Coğrafyadan Coğrafyaya: Farklı Yüzler

<p>Türkiye İSLAH & SİYASİ PARTİ</p> <p>İslamcılığın doğum yeri İstanbul'dur. Osmanlı aydınlarından Cumhuriyet dönemine kesintisiz bir çizgi uzanır. Milli Görüş hareketi modern Türkiye İslamcılığının en önemli temsilcisidir.</p> <ul style="list-style-type: none">Namık Kemal – Kimlik savunucusuMehmet Akif Ersoy – Edebi İslamcılıkErbakan – Siyasi İslamcılık	<p>Mısır HAREKETİN KALBI</p> <p>Müslüman Kardeşler'in doğduğu toprak. İslamcılığın en önemli laboratuvarı. Benna'dan Kutup'a, Arap Baharı'ndan askeri darbeye uzanan dramatik bir hikâye.</p> <ul style="list-style-type: none">Hasan el-Benna – Kurucu liderSeyyid Kutup – Radikal teolojiMursi – Demokratik deney	<p>Filistin İŞGAL & DİRENİŞ</p> <p>İşgal koşulları İslamcılığı silahlı mücadeleyle iç içe geçirdi. 1987 intifadası Hamas'ı doğurdu. Filistin İslamcılığı tamamen yerel karakterde; kendi toprakları dışına taşmadı.</p> <ul style="list-style-type: none">Şeyh Ahmed Yasın – Hamas kurucusuİslami Cihad – Silahlı hatHamas – Siyasi dönüşüm
<p>Suriye BASKI & İÇ SAVAŞ</p> <p>Baas rejiminin acımasız baskısı altında ezilen İhvan, 1982 Hama katliamıyla tarihin en ağır bedelini ödedi. Arap Baharı ile yeniden güçlendi; iç savaş yeni parçalanmalara yol açtı.</p> <ul style="list-style-type: none">Mustafa Sıbâi – Kurucu önderMervan Hadid – Silahlı kanatHama 1982 – 25.000 ölü	<p>İran Şİİ DEVRİM</p> <p>İslamcılığın devlet iktidarıyla buluştuğu tek örnek. 1979 devrimi tüm dünyayı sarstı. Muhafazakârlar ile reformcular arasındaki gerilim günümüzde de sürmekte.</p> <ul style="list-style-type: none">Humeyni – Devrim lideriAli Şeriatî – Devrimci teolojiHatemi – Reform dönemi	<p>Tunus DEMOKRATİK DENEY</p> <p>Arap Baharı'nın fitilini yakan ülke. Nahda hareketi seçimleri kazandıktan sonra tek başına iktidar olmaktan vazgeçti; iç savaşta önyenlen barışçıl bir İslamcı model sergiledi.</p> <ul style="list-style-type: none">Raşid Gannuşî – Barışçıl çizgiNahda – Demokratik İslamcılıkBuazizi – Devrimin kıvılcımı

Önemli İsimler & Katkıları

<p>Cemalettin Afgani 1838 – 1897</p> <p>Pan-İslamizmin babası. İçtihadî yeniden açtı. Sömürgeciğe karşı Müslüman birliği savunucusu.</p>	<p>Muhammed Abdülh 1845 – 1905</p> <p>Afgani'nin öğrencisi. İslam'ı modernizmle uzlaştırmaya çalıştı. Mısır müftüsü.</p>	<p>Hasan el-Benna 1906 – 1949</p> <p>Müslüman Kardeşler'in kurucusu. Örgütsel İslamcılığın mimarı. 1949'da suikasta öldürüldü.</p>	<p>Seyyid Kutup 1906 – 1966</p> <p>"Cahiliye toplumu" tezi. Devrimci İslamcılığın ideologu. 1966'da idam edildi.</p>
<p>Mehmet Akif Ersoy 1873 – 1936</p> <p>İstiklal Marşı'nın şairi. Edebi İslamcılığın sesi. İslam birliğinin şairi.</p>	<p>Ayetullah Humeyni 1902 – 1989</p> <p>1979 İran İslam Devrimi'nin lideri. "Velayet-i fakih" teorisi. Şii siyasi İslamcılığın zirvesi.</p>	<p>Necmettin Erbakan 1926 – 2011</p> <p>Millî Görüş hareketi. Modern Türkiye'de siyasi İslamcılığın en önemli temsilcisi.</p>	<p>Raşid Gannuşî 1941 –</p> <p>Tunus Nahda hareketi. Demokratik İslamcılığın savunucusu. Barışçıl yol modeli.</p>

İslamcılığın Üç Yüzü

<p>SIYASİ HAREKETLER</p> <p>Sandık Yolu</p> <p>Anayasal sistemin çerçevesi içinde faaliyet gösterir. Ulus devlet gerçeğini kabul eder. Yabancı işgal dışındaki şiddet kullanımına kesinlikle karşı çıkar. Reformist bir karakter taşır.</p> <p><i>Müslüman Kardeşler (Ürdün), Millî Görüş (Türkiye), Nahda (Tunus)</i></p>	<p>DAVETÇİ HAREKETLER</p> <p>Toplumu Dönüştürme</p> <p>Siyasi iktidarı ele geçirmekten çok İslami kimliği ve inancı muhafaza etmeyi hedefler. Tebliğ, eğitim ve ahlaki dönüşüm araçları kullanır. Sivil toplum ağırlıklı bir karakter.</p> <p>Nurculuk, Süleymanlık, çeşitli cemaat yapıları <i>Nurculuk, Süleymanlık, cemaat yapıları</i></p>	<p>ŞİDDET YANLISI</p> <p>Silahlı Mücadele</p> <p>Devrimci yöntemlerle dönüşümü hedefler. Kendi ülke yönetimine, işgalci güçlere ya da küresel düzene karşı savaş ilan eder. Tektirici anlayış zaman zaman eşlik eder.</p> <p><i>Hamas (İşgale karşı), el-Kaide (Küresel), İSİD (hilafet)</i></p>
--	---	--

İslamcılık, büyük İslam dairesi içinde bir yere sahip olsa da bütünü değildir. Sadece bir İslam yorumudur. Modernist karakteri nedeniyle tarihte yaşanmış olan geleneksel İslami anlayışı büyük bir tenkide tabi tutan bu akım, bugün kendi içindeki çelişkilerle de yüzleşmek zorundadır.

— ORTADOĞU'YU KURAN İDEOLOJİLER

Bugün: Meşruiyet Krizi

<p>▲ KRİZİN BOYUTLARI</p> <ul style="list-style-type: none">Ortadoğu iç savaşlarının yarattığı kanlı görüntüler tüm İslamcı çizgileri aynı torbaya dolduran bir algı oluşturduMezhebi ve etnik çatışmalar İslami uzlaşının önündeki en büyük engel haline geldiMısır, Suriye ve diğer ülkelerdeki askeri baskılar İslamcı örgütleri ya tasfiye etti ya da radikalleştirdiBatı'nın İslam düşmanlığı söylemi ile İSİD'in barbarlığı arasında sıkışan ilimlî İslamcı sesler zayıfladı	<p>+ ÇIKIŞ YOLU</p> <ul style="list-style-type: none">Mezhebi ve etnik çatışmaları çözecek geniş tabanlı bir uzlaşi zemini oluşturmak artık zorunlulukturTunus modeli: Seçim kazandıktan sonra iktidarı paylaşmak ve demokratik normları içselleştirmekDış düşman söyleminden iç sorunların çözümüne yönelmek; şeffaflık ve hesap verebilir yönetim modelleri geliştirmekModernizmle daha barışçıl, çoğulcu ve insan haklarına saygılı yeni bir İslamcı entelektüel çizgi inşa etmek
--	--